

**Житомирський
державний
університет імені
Івана Франка**

**Тернопільський
національний
педагогічний
університет імені
Володимира
Гнатюка**

**Київський
столичний
університет імені
Бориса Грінченка**

Littera Scripta Manet:

**Нові тенденції у перекладознавстві,
філології та лінгводидактиці у контексті
глобалізаційних процесів**

**Матеріали 3-ї Всеукраїнської науково-практичної
конференції здобувачів та молодих учених**

Житомирський державний університет імені Івана Франка,
5 листопада 2025 року

Житомир 2025

УДК 81'255:81'42:001.891

Н-76

*Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Житомирського державного університету
імені Івана Франка від «28» листопада 2025 року,
протокол № 22*

Рецензенти:

Антонюк Н. М., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент, доцент кафедри теорії і практики перекладу з англійської мови Навчально-наукового інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Могельницька Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, декан факультету педагогічних технологій та освіти впродовж життя Державного університету «Житомирська політехніка»;

Соловйова Л.Ф., кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Поліського національного університету.

Littera Scripta Manet : зб. наук. пр. за матеріалами 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів та молодих учених "**Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів**" / за ред. Полховської М. В., Борисенко Н.Д., Мосієнко О. В., Лисецької Ю. В. Житомир : ЖДУ ім. Івана Франка, 2025. Вип. 11. 406 с.

Збірник містить матеріали доповідей учасників 3-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, здобувачів та молодих учених «Нові тенденції у перекладознавстві, філології та лінгводидактиці у контексті глобалізаційних процесів», яка відбулася 5 листопада 2025 року в Житомирському державному університеті імені Івана Франка в межах відзначення Міжнародного дня науки. Теми доповідей охоплюють лінгвістичну, перекладознавчу та лінгводидактичну галузі.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За достовірність фактів, цитат,

власних імен, посилань на наукові та літературні джерела, інші відомості відповідають автори публікації.

Думка редакції може не збігатися з думкою авторів.

©Колектив авторів,2025

© Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2025

68. Лучко О. О. Translation of Biological Terms	194
69. Маліновський І. В. Табуйована лексика в українських перекладах С. Кінга та А. Невілла	196
70. Мальченко Б. С. Культурні реалії в українському перекладі англомовних серіалів	199
71. Малярчук К. Д. Специфіка відтворення гендерних особливостей у перекладі роману Джейн Остін «Гордість і упередження» українською мовою	201
72. Мамчур Є. Р. Der Romane von e. M. Remarque: Besonderheiten der Übersetzung ins Ukrainische	205
73. Мамчур Ю. Р. Лінгвопрагматичний аналіз навчального контенту цифрових платформ для вивчення іноземних мов	207
74. Марічка А. А. Стилiстичні засоби як чинник формування ідіостилію Елізабет Гаскелл у романі «Північ і Південь»	210
75. Марчук В. О. Відтворення емоційної семантики німецьких фразеологізмів у перекладі українською мовою	213
76. Машталяр К. О. Difficulties In Learning English Vocabulary	217
77. Мельник А. А. Developing Students' Lexical Competence as the Basis of Foreign Language Acquisition)	219
78. Мельник В. О. Медіадискурс у сучасному інформаційному суспільстві	222
79. Мельниченко О. А. Семантична реалізація Modo Subjuntivo в іспанськомовному кінодискурсі	225
80. Міхальова А. О. Generational Representation in Media Discourse	228
81. Мороз А. Р. Норми вживання фемінітивів в іспанськомовному культурному просторі	232
82. Налисник В. В. Відтворення античного колориту у художніх творах	235
83. Нікітіна Є. В. Особливості перекладу словосполучень Business + Noun / Adjective	237
84. Ніколаєць Д. І. Рольова гра як засіб розвитку англомовного усного спілкування учнів старших класів	239
85. Нога К. В. Медична термінологія у фільмах і серіалах: що потрібно знати перекладачу та глядачеві	242
86. Нога К. В. Переклад радянських документів: компетенція білінгва чи професійного перекладача	245
87. Ноговська С. Г. Теоретико-методологічні засади перекладу гумору в іспанськомовній рекламі бобових	247
88. Огороднік Д. С. Використання інтерактивних засобів для розвитку інтонаційних навичок у німецькій мові	251
89. Олещенко Т. М. Функціонування англомовної суспільно-політичної термінології в міжнародних документах	253
90. Олійник С. Б. Developing Sociocultural Competence Through Foreign Literature	256
91. Островська О. А. Відтворення іронії в англо-українському публіцистичному перекладі	259

3. Вискушенко С. А. Загальні особливості перекладу термінологічних одиниць. *Philology Science, Trends and Development Methods : VIII Міжнар. наук.-практ. конф. : тези доповідей*. Токіо, 2022. С. 220-223.

4. Charter of the United Nations. URL: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter> (дата звернення: 30.09.2025)

5. Consolidated Version of the Treaty on European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12016M/TXT> (дата звернення: 30.09.2025).

6. NATO Annual Report 2022. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_210426.htm (дата звернення: 30.09.2025).

7. Resolutions of the General Assembly. United Nations Digital Library. URL: <https://digitallibrary.un.org/> (дата звернення: 30.09.2025).

Олійник С.Б.
гр. мСОАМ-23
Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка
Наук. керівник – к.ф.н., доцент Кондратьєва Т.Б.

DEVELOPING SOCIOCULTURAL COMPETENCE THROUGH FOREIGN LITERATURE

In today's world, it is not enough for students to learn a foreign language only as grammar and vocabulary. They also need to understand how people from other cultures think, act, and communicate. Foreign literature offers an excellent way to develop this understanding, as it presents readers with diverse traditions, values, and ways of life. This paper explores how teachers can use foreign literature in the classroom to foster students' sociocultural competence.

For the first time, ideas close to sociocultural competence were outlined by Dell Hymes when he introduced the concept of communicative competence. The scholar argued that communicative competence requires using language appropriately in context, not just mastering its rules [1, p.281]. Modern frameworks like the CEFR

similarly stress that language study brings learners into contact with a foreign worldview, and mixing that with one's own culture is one of the major challenges of language education [2, p.136]. Students need training in cultural knowledge alongside language skills. This sociocultural side of competence has become a priority in education because it enables real communication without misunderstanding.

Michael Byram's model of Intercultural Communicative Competence, which is the foundation for sociocultural competence, identifies several crucial "savoirs":

1. **Savoir (Knowledge):** Knowledge of social groups and their practices in one's own and the interlocutor's country.
2. **Savoir être (Attitudes):** The capacity to relativize one's own culture and value others, including curiosity and openness.
3. **Savoir comprendre (Skills of interpreting and relating):** The ability to interpret a document or event from another culture and relate it to one's own.
4. **Savoir apprendre/faire (Skills of discovery and interaction):** The ability to acquire new knowledge of a culture and use it in real-time interaction [3, p.11-13].

M. Boniuk proposes to consider the following structural components of sociocultural competence of students:

1. **Cognitive component (knowledge):** knowledge of the system of universal values, of one's native culture, and of the culture of the target language.
2. **Activity-practical component (skills):** identifying cultural values through interaction with speakers of other cultures, communicating to achieve mutual understanding, and adapting one's behavior according to target-culture norms.
3. **Personal-meaning component (attitudes):** emotion management, empathy – to perceive the "other" as an equal, tolerance, overcoming natural xenophobia. [4, p.20]

To use foreign literature as a pedagogical instrument, teachers must employ strategies that transform reading into a process of cultural exploration and reflection.

Selecting texts around universal themes like migration, identity, or social justice allows teachers to connect literature to real social issues. Calafato and Hunstadbraten emphasize that using culturally meaningful themes helps students engage critically with texts and relate them to their own experiences [5]. For instance, in "Babel: An

Arcane History” by R.F. Kuang [6], the theme of colonialism and cultural domination is central. Students can analyze how the Empire exploits language to assert control over conquered peoples, leading to discussions about power and resistance. This encourages learners to reflect on historical injustices and contemporary social issues.

Another strategy is comparative analysis, where students examine cultural practices in foreign texts and compare them with their own culture. This method promotes reflection, understanding, and recognition of diversity. For example, students can examine how Babel Academy represents a Western-style academic institution with rigid hierarchies, and compare it with their educational system.

Role-plays and writing cultural diaries based on literary scenarios immerse students in cultural contexts. Such activities allow learners to practice sociocultural skills in a safe environment. For instance, students could act out a dialogue between characters from a novel, observing how culture influences their choices.

Critical dialogues create opportunities to question cultural assumptions and engage in reflective discussion. Werner Delanoy stresses that dialogic teaching develops critical thinking and intercultural understanding [7]. Debates about gender roles or ethical dilemmas in literature allow students to analyze multiple perspectives and reflect on their own views. Critical dialogues not only strengthen analytical skills but also cultivate open-mindedness, respectful communication, and the ability to navigate intercultural situations – core components of sociocultural competence.

The key benefit of incorporating foreign literature is that it prepares learners for real intercultural communication – not only knowing how to form correct sentences, but also how to interact appropriately and effectively with people from other cultures.

References

1. Hymes D. H. On communicative competence. Sociolinguistics: selected readings. J. B. Pride, J. Holmes. Harmondsworth: Penguin, 1972. 281p.
2. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment. Companion volume. Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2020. 136p. URL: <https://tinyurl.com/2p9p4e2f> (дата звернення: 10.10.2025)

3. Byram M., Gribkova B., Starkey H. Developing the Intercultural Dimension in Language Teaching: A Practical Introduction for Teachers. Strasbourg: Council of Europe, 2002. 11-13p. URL: <https://rm.coe.int/16802fc1c3> (дата звернення: 9.10.2025)
4. Бонюк М.В. Формування соціокультурної компетентності майбутнього вчителя : автореф. дис канд. пед. наук. Київ, 2015. С. 20.
5. Calafato R., Hunstadbråten S. Using Literature to Teach Intercultural Competence. Language and Intercultural Communication. 2024. URL: <https://tinyurl.com/ywk7bmwa> (дата звернення: 9.10.2025)
6. Kuang R. F. Babel, Or, The Necessity of Violence: An Arcane History of the Oxford Translators' Revolution. New York: Harper Voyager, 2022.
7. Delanoy W. Dialogic Communicative Competence and Language Learning. Heidelberg: Winter, 2008.

Островська О.А.
гр. МАУП-16
Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка
Наук. керівник – кандидат філол. наук, доцент Чумак Г.В.

ВІДТВОРЕННЯ ІРОНІЇ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Сьогодні публіцистичний дискурс є важливим інструментом впливу – від нього залежить громадська думка, а також він встановлює критерії оцінювання соціальних подій та явищ. Іронічні висловлювання відіграють значну роль у даному дискурсі. Вони дозволяють автору дуже тонко показати своє ставлення до суспільних подій, абсурдних вчинків чи поведінки інших осіб. Влучне використання іронії змушує читачів задуматися про описану ситуацію.

Актуальність теми зумовлена тим, що в даний час іронія як елемент критики та впливу на читацьку аудиторію широко використовується у публіцистичному дискурсі і виникає потреба у дослідженні та удосконаленні способів її відтворення в англо-українському перекладі.